

Ascensió i davallada d'una tertúlia

Joan Fuster fou el centre d'un nucli polític i cultural de referència en l'oposició al franquisme

FRANCESC CALAFAT | 17 OCT 2012 - 20:27 CET

Archivado en: Joan Fuster Vicent Ventura Comunidad Valenciana España Cultura

La tertúlia anomenada de Joan Fuster va adquirir una aura mítica en el rodal cultural valencià perquè fou un nucli de referència des dels anys seixanta fins al començament de la dècada dels vuitanta. Primer de tot, per la personalitat i el protagonisme dels seus integrants en la vida cultural quant a la dinamització d'una alternativa mental al franquisme, en què destaquen Joan Fuster i Vicent Ventura. Per aquest motiu, perquè era un centre d'atracció ineludible, a banda dels passavolants, tots aquells personatges inquiets que volien participar en l'elaboració d'una alternativa al règim hi assistiren en un moment o en un altre: Alfons Cucó, Josep Lluís Blasco, Ricard Pérez Casado, Emèrit Bono, Eliseu Climent... I el resultat fou que aquella reunió inicial d'amics es convertí, com diu Xavier Serra, en un nucli conspirador de primera magnitud.

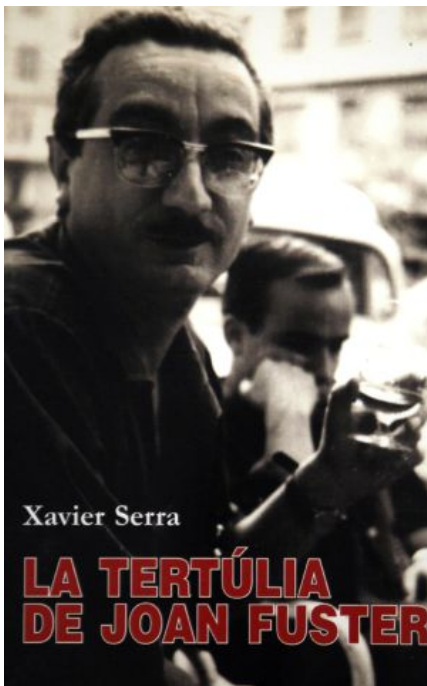
La tertúlia de Joan Fuster

Xavier Serra

Editorial Afers

Catarroja, 2012

57 pàgines

Coberta del llibre de Xavier Sierra.

L'objectiu del llibre de Xavier Serra és fer-ne una radiografia, un repàs de l'ascensió i la caiguda d'aquelles trobades amicals, de la trajectòria pública i intel·lectual dels seus integrants, i, alhora, fer una fotografia sumària de les diverses impotències dels sectors valencianistes i progressistes, centrada en l'esfera de la premsa escrita, un punt cabdal a l'hora de construir i, sobretot, difondre un discurs polític que contrarestarà la gasòfia retòrica de la dreta que, amb tots els mitjans al seu abast, elaborarà un discurs primari —i delirant— i, per això mateix, efectiu, que a hores d'ara miren de repescar i que segurament farà més mal del que molts esperen. La maquinària, l'estan tornant a greixar... i temps al temps.

La tertúlia en la història europea ha estat germen de cultura, una batedora d'idees de tota mena. En la dramàtica postguerra, la tertúlia no era un entreteniment literari més, era una urgència: un lloc per a l'amistat i per a la literatura i la cultura. Ara, la cultura en les seues mans no era un luxe, era sensibilitat, però també un martell perforador per a comprendre les coses i poder foradar el mur ideològic i cultural de l'Estat. Així, tot personatge amb deficiències culturals i cívics pul·lulava per diferents tertúlies. Fuster i els amics això feien, però acabaren bastint-ne una per als més afins, en què, a part de l'assagista, hi concorrien Vicent Ventura, Doro Balaguer,

Garcia-Ricart, Josep Palàcios, Josep Iborra, mossén Espasa... Aquest va ser el grup bàsic. Tot i que sobre aquest es bastí una bona part de la dinàmica cultural i política de l'antifranquisme, el potencial que tenia, segons Xavier Serra, no acabà de donar, per les circumstàncies, els resultats que calia esperar-ne. Així, Ventura no pogué ser el periodista que volia ser i, encara que va esdevenir un dels inspiradors del socialisme valencià, per les

seues aspiracions nacionalistes en el moment decisiu va ser neutralitzat; Doro Balaguer va ser un dirigent comunista de mentalitat oberta i d'inspiració valencianista que fou fagocitat pels sectors més dogmàtics; mossén Espasa era un religiós heterodox, professor en el seminari i director d'un col·legi major per a aspirants a sacerdot fins que l'alta cúria aconseguí desfer-se'n. Pel cantó de les lletres, Palàcios bastí una literatura de gran valor literari, però orientada a edicions limitades. Iborra, encara que no aconseguí ser el narrador que volia ser de jove, es convertí en un crític literari estimable i un assagista competent, encara que d'obra curta.

Un altre eix del llibre gira al voltant de la idea que si el valencianisme fracassà políticament va ser perquè Fuster i Ventura foren esborrats de les pàgines de la premsa local i, per tant, no es pogué difondre un pensament alternatiu a la caverna mediàtica. El poder local convertí els mitjans escrits en un búnquer difícil de trencar. La qüestió esdevingué més dramàtica en la Transició, perquè els sectors que hagueren pogut tenir algun mitjà estrictament valencià que permetera amb naturalitat la difusió d'idees valencianistes no van poder o no van saber aconseguir-ho.

L'objectiu de Xavier Serra en aquest llibre és explicar i divulgar una part de la nostra història. Fuig de l'estretor de l'acadèmia, si em permeteu l'expressió, i aposta per la dicció literària que li permet més llibertat, ser més descarat i dir les coses amb pinzellades gruixudes.

L'escriptura és fresca, però té el perill d'obviar el matís; assenjala els problemes, però de vegades és massa sumari. Amb tot, el llibre aconsegueix el que es proposa: narrar amb eficàcia i gràcia unes vides, unes aspiracions, un temps.